

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Markéty Vörösové *Scénografie Jiřího Trnky v Národním divadle*

Tématem diplomová práce Bc. Markéty Vörösové je doposud samostatně nepojednaná scénografická tvorba předního českého výtvarníka Jiřího Trnky, spojená především s Národním divadlem a režisérem Jiřím Frejkou.

Jádro práce tvoří obsáhlý a podrobný popis Trnkových výprav k celkem třinácti inscenacím (každé z nich je v chronologické řadě věnována samostatná kapitola). Práce se evidentně opírá o pečlivý a pro diplomovou práci i neobyčejně rozsáhlý heuristický výzkum. Diplomantka pracovala s různými typy pramenů (scénické návrhy, fotografie z inscenací, korespondence, recenze...) s cílem nikoliv pouze systematicky registrovat podobu scény a kostýmů, ale také, pokud to dochovaný materiál umožnil, rozkrýt jejich genezi v procesu vzniku divadelní inscenace.

Dostupný materiál Vörösová ovšem netoliko shromažďuje, ale také interpretuje a vyhodnocuje: vychází z dílčích případů a usiluje o postižení principu, jímž se Trnkova scénografie etablovala v celku inscenace a způsobu, jakým fungovala v její významové struktuře. Analyticky tak rozkrývá nejen výtvarné, ale především divadelní kvality Trnkova divadelního díla - nejpatrněji pochopitelně v neoceňovanějších výpravách, tedy v kapitole pojednávající o výpravě k *Benátské maškarádě*, *Zimní pohádce* a *Lišáku Pseudolovi*. Pozoruhodná je pasáž, v níž autorka analyzuje proces vzniku kostýmů pro inscenaci, resp. titulní postavu Lišáka Pseudola a za využití svědectví Ladislava Peška postihuje způsob, jímž kostým a masky inspirovaly interpretaci i herecké ztvárnění postavy.

Své závěry Vörösová zasazuje do širších dobových a divadelních (scénografických) souvislostí. Je si vědoma, že doba, v níž Trnka působil na naší první scéně (mezi léty 1936 – 1944, pomineme-li ojedinělý návrat v roce 1960, kdy vytvořil kostýmy pro Krejčovu inscenaci *Tylovy Drahomíry*) byla pohnutá a komplikovaná a uměleckou výpověď modifikovaly nejrůznější tlaky: nastínění situace Národního divadla za okupace je z dobrých důvodů věnována jedna z úvodních kapitol. V závěru se Vörösová snaží zasadit Trnkovu jevištní tvorbu a jeho svébytný autorský rukopis a styl do širšího kontextu české scénografie, na jejímž poli se Trnka během svého života mohl inspirovat či konfrontovat s jejími nejpřednějšími představiteli (Fr. Tröster, Josef Čapek, Josef Svoboda).

Kvalitu diplomové práce Markéty Vörösové nemůže zásadněji zpochybnit ani několik následujících kritických připomínek.

Zmiňovaný pokus ukotvit Trnkovo scénografické dílo do souvislostí českého jevištního výtvarnictví by byl myslím organičtější a sdělnější, pokud by práce předních scénografů byla pojednána prismaticky tvorbou Trnkovy a nikoliv v pěti samostatných kapitolách, které mají nutně trochu charakter dílčích medailonů. (Další kompoziční možnosti, která by se nabízela, by bylo pojmenování zásadních a nosných tendencí a jejich představitelů, vč. Jiřího Trnky.)

Termín didaskalia je v některých místech textu (např. s. 40, 48 či 98) použit jako synonymum pro scénickou poznámku, jímž ovšem není (označuje informace, vztahující se k výpravě, aranžmá či hereckému projevu, obsažené v hlavním dramatickém textu).

Obsáhlé soupisy použitých pramenů a literatury, s nimiž diplomantka tak vydatně a poučeně pracovala, jsou členěny nepochopitelným způsobem! Dělení na tzv. primární a sekundární literaturu by se ještě dalo pochopit, záhadou však je klíč, podle něž autorka jednotlivé položky řadí. Recenze z dobového tisku (pro něž má čeština krásné označení prameny) jsou uvedeny jako sekundární literatura; v seznamu primární literatury se společně ocitají dramata, programová prohlášení tvůrců, slovníky i teoretická teatrologická literatura. Pro práci zcela stěžejní Trnkovy originální návrhy pak nenajdeme v žádném z těchto seznamů - nejspíše proto, že je nelze označit za literaturu - a jejich ne zcela dostatečnou identifikaci lze částečně provést pouze ze seznamu v práci zařazených vyobrazení!

Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji známku **výborně**.

24. 5. 2013

PhDr. Barbara Topolová, Ph.D.